

საპატრიარქოს წყებანი

საქართველოს
საპატრიარქოს
პრესცენტრის
ყოველკვირული
გამოცემა

№ 36
906

6-12 დეკემბერი 2018 წ. გამოიცემა 1999 წლის 8 იანვრიდან
ფასი 70 თეთრი

„კანთანასა“ — ყოველთა დედოფალი

„გარეშეზღუდე ყოველთა განსაჯდელთაგან სამწყსო შენი,
მარადის მხმოშელი შემწეობისა შენისადმი“

ფოტოსა და ხელოვნების კონკურსი — ახალი საქართველოს უნივერსიტეტი

გვიანანტიკური ფილოსოფიური აზროვნება და ქრისტიანობა საქართველოში

პროფ. თენგიზ ირემიძე

აღსანიშნავია, რომ ქრისტიანულმა რელიგიამ განსაზღვრა ქართული ფილოსოფიის წარმატებული განვითარება. საწყისი პერიოდის ქართველი მოაზროვნეები საკუთარ მსოფლმხედველობას ქრისტიანული რწმენისა და ეკლესიის მამების მოძღვრებათა კონტექსტში ქმნიდნენ. ამდენად, ქართული ფილოსოფიის საწყისები და მისი თავისებურება მჭიდროდ არის დაკავშირებული ქრისტიანობასთან, მიუხედავად იმისა, რომ გვიანანტიკური ხანის საქართველოში ბერძულ-რომაული აზროვნების, კერძოდ კი, სტოელთა ფილოსოფიის, ასევე, პლატონიკოსთა და არისტოტელიკოსთა მოძღვრებების გავლენაც თვალსაჩინოა. ამრიგად, ქრისტიანობა, ანტიკური ფილოსოფიური მემკვიდრეობის ელემენტები და მათი გარკვეული სინთეზი ქმნიდა გვიანი ანტიკური ხანის ქართული ფილოსოფიის დღის წესრიგსაც.

ეს საგნობრივი ვითარება კონკრეტულად სტოელთა მოძღვრებების და ქრისტიანული მრწამსის ნაყოფიერი კომბინაციით აისახა, რაც იმით იყო გამოწვეული, რომ სტოიკური აზროვნების მნიშვნელოვანი ასპექტები დიდ წილად განსაზღვრავდა ქრისტიანული ფილოსოფიის განვითარების პროცესს. ის ფილოსოფიური დისციპლინები, რომლებიც სტოიკოსთა მოძღვრებებში განვითარდა, ქრისტიანობაში ხელახლა აღორძინდა. ამგვარად, ქართული ფილოსოფიური აზროვნე-

ბის დასაწყისში საგანგებო ყურადღება ექცეოდა რიტორიკას, ლოგიკას და ეთიკას.

უწინარეს ყოვლისა, ქრისტიანულ ფილოსოფიაში განსაკუთრებული პატივით სარგებლობდა სტოელთა მოძღვრება ცალკეული ადამიანის ღირსების შესახებ, ასევე, მათი მკაცრი და ასკეტური მორალი. აქედან გამომდინარე, გასაკვირი სულაც არ არის, რომ ადამიანის უნიკალური პიროვნული ღირსების ცნება გვიანი ანტიკური ხანის ქართველი მოაზროვნეების საგანგებო ყურადღებას იქცევდა. თითოეული პიროვნება არის შეუცვლელი, ხოლო მისი ღირსება კი ხელშეუხებელია. ქართველი მოაზროვნეების თვალსაჩინოებაში ადამიანის არსის ასეთი გაგება ქრისტიანული ფილოსოფიის საძირკველს ქმნიდა.

საწყისი პერიოდის ქართველი მოაზროვნეების მიერ ფილოსოფიის არსის გაგება მეტწილად დავალებულია სტოიკოსთა ფილოსოფიის ცნებისაგან. სტოელთა მიხედვით, ფილოსოფია მხოლოდ თეორიით კი არ შემოიფარგლება, არამედ პრაქტიკაში პოვებს ასახვასა და ხორცშესხმას. სტოელთა აზრით, ფილოსოფია შიშველი თეორიული ცოდნა (მეცნიერება) კი არ არის, არამედ ცხოვრების წესი და ინდივიდუალური არსებობის გარკვეული სახეა. აქედან გამომდინარე, ეკლესიის ბერძენმა მამებმა ფილოსოფიის ანტიკურ გაგებას „ჭეშმარიტი ფილოსოფიის“ საკუთარი გაგება დაუპირისპირეს. მათი აზრით, „ჭეშმარიტი ფილოსოფოსი“ ის არის, ვინც საკუთარ ვნებებზე ამაღლდება და ჯეროვანი ცხოვრების წესს მიჰყოფს ხელს. ამ კონცეფციას ბერი-ფილოსოფოსის იდეალთან მიყვავართ, რომელსაც მთელი ქრისტიანული ფილოსოფიის კონტექსტში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება.

ამ პერსპექტივიდან გამომდინარე, ქართული ფილოსოფიის პირველადი და საწყისი ფორმა აისახება პეტრე იბერის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაში. ეს დიდი ქრისტიანი მოღვაწე და მოაზროვნე არა მარტო „სრულყოფილი ფილოსოფიის“ შექმნას ცდილობდა, არამედ ანტიკური ფილოსოფიის ქრისტიანული მსოფლმხედველობით სრულყოფას ისახავდა მიზნად. ეს მიზანი უნდა განხორციელებულიყო ქრისტიანული ფილოსოფიის განვითარებით, რომელიც ბერძონაზნური ფილოსოფია იქნებოდა.

თენგიზ ირემიძე

ახალი საქართველოს

უნივერსიტეტის პროფესორი

კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის
სამეცნიერო-კვლევითი არქივის დირექტორი